

Prof. dr hab. Jacek Jagielski
Wydział Rzeźby
Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu

RECENZJA

Dotycząca oceny rozprawy habilitacyjnej, dorobku artystycznego i dydaktycznego
Pana dr Rafała Górczyńskiego, sporządzona w związku z postępowaniem habilitacyjnym
w dziedzinie sztuk plastycznych w dyscyplinie artystycznej – sztuki piękne wszczętym przez
Radę Wydziału Rzeźby i Działań Przestrzennych Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu.

Poznań, luty 2020

Centralna Komisja do Spraw Stopni i Tytułów w Warszawie pismem z dnia 20 grudnia 2019 roku Nr BCK- VII-L-10532/19 powołała mnie w skład Komisji Habilitacyjnej z funkcją Recenzenta, w postępowaniu habilitacyjnym w dziedzinie sztuki, dyscyplinie artystycznej – sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki Pana dr Rafała Górczyńskiego, wszczętym w dniu 29 kwietnia 2019 roku.

Pan Rafał Sylwester Górczyński urodził się 21 czerwca 1980 roku w Szamotułach. Po ukończeniu szkoły średniej podjął studia na Wydziale Architektury Wnętrz i Wzornictwa Akademii Sztuk Pięknych w Poznaniu. W 2004 roku został stypendystą w Fachhochschule w Hanowerze w Niemczech. W kolejnym 2005 roku obronił dyplom, uzyskując tytuł magistra sztuki w podwójnym zakresie - Projektowania Wnętrz (specjalizacja wystawiennictwo) w Pracowni prof. Zdzisława Łosińskiego na Wydziale Architektury Wnętrz i Wzornictwa oraz w zakresie Rzeźby w Pracowni ad. II st. Sławomira Brzoski na Wydziale Rzeźby i Działań Przestrzennych Akademii Sztuk Pięknych w Poznaniu. W tym samym roku Rafał Górczyński zatrudnił się w charakterze laboranta w IX Pracowni Działań Przestrzennych w poznańskiej Akademii Sztuk Pięknych na Wydziale Rzeźby i Działań Przestrzennych. Jednocześnie podejmuje się prowadzenia galerii „Rotunda” mieszczącej się w budynku UAP i pełnił tam funkcję kuratora sprawował do roku 2016. W 2009 roku zostaje asystentem w IX Pracowni Działań Przestrzennych, prowadzonej przez ad. II st. Sławomira Brzoskę na Wydziale Rzeźby i Działań Przestrzennych w macierzystej uczelni.

W 2011 roku na podstawie przedstawionej rozprawy doktorskiej w postaci instalacji przestrzennej oraz analizy pisemnej pod wspólnym tytułem; „Od przestrzeni do miejsca. Działania przestrzenne jako autokreatywne pole badawcze” uzyskuje stopień doktora sztuk plastycznych dyscypliny – sztuki piękne, nadany uchwałą Rady Wydziału Rzeźby i Działań Przestrzennych Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu. Promotorem Rafała Górczyńskiego w tym przewodzie był kw. II st. Sławomir Brzoska prof. UAP a recenzentami byli prof. Piotr Kurka i dr hab. Ryszard Ługowski.

Pan dr Rafał Sylwester Górczyński, będąc pracownikiem naukowo - dydaktycznym w swojej uczelni, współpracuje również z licznymi placówkami kultury, takimi jak muzea, galerie, uczelnie wyższe z ich poszczególnymi wydziałami. Realizuje tam projekty wystawiennicze, łącząc doświadczenia z zakresu działań przestrzennych, instalacji artystycznej, projektowania i designu. Działalności tej towarzyszy jego aktywna działalność artystyczna, realizowana zarówno w kraju jak i za granicą.

Pan dr Rafał Górczyński od 2011 roku jest adiunktem i do chwili obecnej pracuje w IX Pracowni Działań Przestrzennych prowadzonej przez prof. Sławomira Brzoskę. Ponadto od 2017 roku samodzielnie, jako wykładowca Uczelni, prowadzi zajęcia nowo powołanego przedmiotu „Wystawiennictwo rzeźby. Rzeźba w odmiennych kontekstach przestrzennych” na Wydziale Rzeźby Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu.

Pan dr Rafał Górczyński legitymuje się znaczącym dorobkiem artystycznym. Od czasu uzyskania stopnia naukowego doktora jest autorem 4 wystaw indywidualnych a także brał udział w 28 wystawach zbiorowych w kraju i zagranicą. Prezentował swoje prace w Polsce oraz poza jej granicami, między innymi: w Niemczech, Tajlandii na Litwie, Francji, Ukrainie, Szwajcarii i w Chinach. Poniżej wymienię tylko niektóre spośród prezentacji artystycznych dr Rafała Górczyńskiego.

- Wystawy indywidualne:
 - 2012 – „Tanato”, Galeria AT, Poznań
 - 2015 – „Ikebana”, Galeria „COPYRIGHT projektum”, (wspólnie z Katarzyną Górczyńską), Berlin, Niemcy
 - 2015 – „Błąd”, Galeria AT, Poznań
 - 2016 – „Gry nielogiczne”, Galeria UP Projekt Space, Berlin, Niemcy
- Wystawy zbiorowe:
 - 2011 – „preMedytacje/Symulacje”, Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku
 - 2011 – „Pamięć”, Muzeum Historii Katowic, Katowice
 - 2011 – „III EDYCJA KOLEKCJI UAP”, Galeria Akademicka, WNS UAM Collegium im. Floriana Znanieckiego, Poznań
 - 2012 – „Waterfalls”, Galeria Art. Station Foundation Stary Browar, Poznań
 - 2012 – „SEN”, Tabakfabrik In Vierraden, Vierraden, Niemcy
 - 2012 – „preMedytacje/Symulacje 2”, Galeria Nowa Przestrzeń, Łódź
 - 2013 – „Letalność, PRZYCZYNY I SKUTKI”, Galeria AT 1982 – 2012, Galeria Miejska Arsenał, Poznań
 - 2014 – Synteza Sztuk, Dom kultury Polskiej w Wilnie, Litwa
 - 2014 – „Letalność, PLOTKA”, Galeria TRAFKO, Szczecin
 - 2014 – Synteza Sztuk, Galeria Miejska BWA, Bydgoszcz
 - 2015 – „Blue Notes”, Galeria „COPYRIGHT projektum”, Berlin, Niemcy
 - 2015 – „Kształty przestrzeni”, Wydział Fizyki UAM, Poznań
 - 2015 – Duża Zbrojownia / Gdańsk, Gdańsk
 - 2016 – „Space Identity(Swiatło Księżycy)”, Tabakfabrik In Vierraden, Vierraden, Niemcy
 - 2016 – „Blue Notes, Cave a Bananes”, Paryż, Francja
 - 2016 – „Gry nielogiczne, preMedytacje – Sekretne znaczenia”, Galeria Maison 44, Bazyleja, Szwajcaria
 - 2017 – „Shortcuts”, Honkong Musse Gallery, Honkong, Chiny
 - 2017 – „Synteza Sztuk 2017”, Okręgowe Muzeum Sztuki w Chmielnickim, Ukraina
 - 2017 – „4. Internationaler Leerer Salon”, Leerer Salon In Ratskeller, Leer, Niemcy
 - 2019 – „Cisza- gra z natury”, Interaktywne Centrum Ostrowa Tumskiego, Poznań

Pan dr Rafał Górczyński za swoją działalność otrzymał wiele nagród i wyróżnień. Te, które otrzymał już po uzyskaniu stopnia naukowego doktora, to:

- 2013 Nagroda II Stopnia Rektora Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu „Za działalność organizacyjną i aktywność na rzecz funkcjonowania uczelni”
- 2013 Pierwsze wyróżnienie w konkursie „Okno na Łódź”, Łódź
- 2014 Nagroda II Stopnia Rektora Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu „Za działalność organizacyjną i aktywność na rzecz funkcjonowania uczelni”
- 2015 Nagroda I Stopnia Rektora Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu I Stopnia „Za działalność organizacyjną i aktywność na rzecz funkcjonowania uczelni”
- 2015 Pisemne podziękowanie za kuratorstwo oraz organizację wystaw towarzyszących Międzynarodowej Konferencji „PARADOX” w Poznaniu
- 2016 Odznaka honorowa „Zasłużony dla Kultury Polskiej” nadana przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego
- 2016 Pisemne podziękowanie Rektora Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu za współpracę w obszarze kultury i sztuki

Bogaty jest dorobek dydaktyczny dr Rafała Górczyńskiego, na który składają się programowe zajęcia w ramach IX Pracowni Rzeźby, prowadzonej przez prof. Sławomira Brzoskę oraz jego indywidualnie prowadzonych zajęć z przedmiotu „Wystawiennictwo rzeźby. Rzeźba w odmiennych kontekstach przestrzennych” na Wydziale Rzeźby Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu. W programie IX pracowni ważna jest otwarta formuła prowadzonych zajęć, gdzie oprócz zaznajomienia z podstawowymi problemami rzeźbiarskimi jest miejsce na poszukiwanie własnej drogi twórczej przez studentów. Podejmują oni własne problemy, wypowiadają się w różnych technikach i materiałach od tych tradycyjnych z multimedialnymi włącznie. Prowadzący kreują w pracowni różnorodne formy dydaktyczne a są to nie tylko zajęcia o charakterze stacjonarnym ale także promujące aktywność w przestrzeni publicznej.

Pracownia, to również miejsce ścierania się często odmiennych koncepcji twórczych, są tu omawiane i prezentowane dokonania innych artystów, dokumentacje działań twórczych, warsztatów, plenerów, konferencji, wykładów, lub teksty krytyczne dotyczące sztuki oraz kondycji współczesnej rzeźby. Dobrze charakteryzuje to fragment opracowanego programu kształcenia w pracowni, autorstwa prof. Sławomira Brzoski i ad. dr Rafała Górczyńskiego: *„Przestrzeń Pracowni jest rodzajem laboratorium, w którym rodzą się i ścierają ze sobą myśli oraz idee. Prawdziwa przestrzeń pracy nie powinna ograniczyć się do tych czterech ścian. Tak, jak dobór odpowiednich środków plastycznych podporządkowany być powinien najodpowiedniejszemu ukazaniu konkretnej „sytuacji rzeźbiarskiej”, tak powinno się dla tej sytuacji odnaleźć lub stworzyć najlepszą przestrzeń.”*

Na dorobek dydaktyczny dr Rafała Górczyńskiego składa się także jego działalność na innych polach twórczej aktywności. Dotyczy on uczestnictwa oraz organizowanych przez niego wykładów, warsztatów i plenerów w kraju i poza jego granicami, jak przykładowo te przeprowadzone w Niemczech, Rumunii czy Hongkongu. Warto przytoczyć owe liczne przedsięwzięcia, świadczące jednocześnie o współpracy dr Rafała Górczyńskiego z innymi uczelniami, galeriami oraz instytucjami kultury:

- 2012 – Organizacja pleneru wspólnie z prof. Sławomirem Brzoską w Krasnobrodzie przy udziale Fundacji „Pogranicze” oraz Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu dla studentów IX Pracowni Działań Przestrzennych.
- 2014 – Organizacja pleneru wspólnie z prof. Sławomirem Brzoską dla studentów Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu oraz Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach odbywającym się w Plenerowym Domu Studenckim Uniwersytetu Artystycznego w Skokach.
- 2016 – Organizacja pleneru w Krasnobrodzie wspólnie z prof. Sławomirem Brzoską dla studentów Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu oraz Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach przy udziale Fundacji „Pogranicze”.
- 2017 – Uczestnictwo w projekcie pt: „Międzynarodowa Płaszczyzna Współpracy Akademickiej”, organizowanego przez Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku, odbywającego się w formie pleneru dla studentów Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu oraz Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku. „36,6/36” to temat tego spotkania a opiekunami pleneru byli prof. dr Janusz Bałdyga, prof. Grzegorz Klaman, dr Katarzyna Lewandowska oraz dr Rafał Górczyński.

Pan dr Rafał Górczyński współpracuje z Samorządem Studenckim, sprawując opiekę merytoryczną nad organizacją oraz ekspozycją studenckich wystaw. W 2018 roku odbyły się trzy tego typu prezentacje, które poniżej wymieniam:

- Wystawa pt; „W procesie” Galeria R 20, Poznań
- Wystawa pt; „Dyplomy 2018” Galeria U Jezuitów, Poznań
- Wystawa pt; „Skala” Galeria Skala, Poznań

Dr Rafał Górczyński od 2016 roku był siedmiokrotnie recenzentem licencjackich prac dyplomowych, zarówno teoretycznych jak i praktycznych. Pełnił też funkcję promotora pomocniczego pracy doktorskiej Pana mgr Łukasza Gruszczyńskiego. Powyższe dyplomy oraz doktorat bronione były na Wydziale Rzeźby i Działań Przestrzennych UAP.

Znaczące są również sukcesy studentów i absolwentów IX Pracowni Działań Przestrzennych, w której na stanowisku adiunkta pracuje dr Rafał Górczyński. Przykładem jest osoba absolwentki Justyny Olszewskiej, która będąc obecnie na Studiach Doktoranckich na UAP uzyskała w latach 2013-2015 Stypendium Artystyczne Miasta Poznania, Nagrodę Prezydenta Miasta Torunia, Stypendium Rektora Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu i Stypendium Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Przywołam tu jeszcze Patrycję Pivosz, będącą również absolwentką IX pracowni, która zdobyła nagrody w pięciu znaczących konkursach a obecnie, podobnie jak poprzedniczka jest studentką Studiów Doktoranckich UAP.

Pan dr Rafał Górczyński brał również udział w badaniach naukowych a przykładem jego aktywności w tym zakresie jest zrealizowanie pięciu projektów badawczych, które chciałbym tutaj przytoczyć:

- W latach od 2010 do 2013 wspólnie z prof. Sławomirem Brzoską realizowany był projekt badawczy pod tytułem „preMedytacje”. Efektem tego trzyletniego przedsięwzięcia było zorganizowanie cyklu siedmiu wystaw w kraju i za granicą. Obyły się w liczących się instytucjach kultury, takich jak np.: Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku, Centralne Muzeum Włókiennictwa w Łodzi, Muzeum Historii Katowic, Galeria Bielska Biura Wystaw Artystycznych w Bielsku Białej czy szwajcarska Galeria „Maison 44” w Bazylei. Projekt badawczy okazał się wielowarstwową i złożoną koncepcją, odnoszącą się do aktualnego stanu rzeźby oraz różnorodności formy rzeźbiarskiej. Przedsięwzięcie było połączone z prezentacjami i wykładami uczestników, reprezentujących różne koncepcje sztuki. Przyczyniło się do promocji dyscypliny artystycznej, edukacji, wymiany doświadczeń oraz nakreślenia perspektyw i kierunków jej dalszego rozwoju. Upublicznienie efektów nastąpiło poprzez publikacje w periodykach branżowych.
- „OD PRZESTRZENI DO MIEJSCA” – realizacja w 2012 roku. Była to kontynuacja projektu związanego z wpływem zastanych przestrzeni ekspozycyjnych na polaryzację dokonań twórczych i ich oddziaływanie na kreacyjne ingerencje.
- „SPACE” – projekt badawczy z roku 2014, będący traktatem o przestrzennym zapisie idei w kontekście międzykulturowych zachowań ludzkich i rozwoju myślenia o współczesnej przestrzeni i dokonujących się działań twórczych. Zweryfikowanie nastąpiło poprzez własne doświadczenie autora i jego wybrane realizacje artystyczne. Przedsięwzięciu temu towarzyszyło wydanie publikacji, podsumowującej całość projektu pt; ”Przestrzeń Space”, autor; Rafał Górczyński, wydawca; Wydział Rzeźby i Działań Przestrzennych Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu, Poznań 2014 (ISBN -978-83-63533-11-3).

- „Rzeźba elementarna” – wdrożenie technologii CNC Computerized Numerical Control. Komputerowe sterowanie urządzeń numerycznych do tworzenia współczesnych materii rzeźbiarskich, projekt realizowany w 2015 roku.
- „Porozmawiaj – my” z roku 2017 bada efektywność procesu twórczego w kontekście wpływu na relacje międzyludzkie. Projekt ten w oparciu o wybrane postawy twórcze współczesnych artystów bada formy relacji i ich współpracy w aspekcie kolektywnych działań twórczych, jednocześnie koncentruje się na interdyscyplinarnym charakterze aktywności.

Kolejnym polem aktywności dr Rafała Górczyńskiego jest jego działalność w obszarze popularyzacji i promocji kultury ze szczególnym uwzględnieniem rzeźby oraz szeroko rozumianych działań przestrzennych. Przytoczę tu przykłady, które świadczą o różnorodności oraz zakresie jego działalności.

- 2011 – Juror w konkursie „Ja w centrum Pozna(wa)nia”, Poznań
- 2011 – Współpraca w ramach projektu artystycznego adresowanego do studentów polskich i zagranicznych, Poznań
- 2013 – Udział w międzynarodowym sympozjum pt: „PROLOG ID”, towarzyszącym wystawie „ID” w Kunstbauwerk e.V. Tabakfabrik, Vierraden, Niemcy
- 2014 – Prezentacja multimedialna połączona z wykładem, dotycząca form działalności IX Pracowni Działań Przestrzennych w UP Gallery, Berlin, Niemcy
- 2016 – Współprowadzenie z Katarzyną Górczyńską międzynarodowych warsztatów ruchowo-plastycznych pt: „Muzyczny miraż – od ruchu do sztuk plastycznych”, organizowany przez Instytut Rytmiki Hellerau „LISTEN SEE UNDERSTAND: DALCROZE 2016”, Europejskie Centrum Sztuki Hellerau, Drezno, Niemcy
- 2017 – Współprowadzenie razem z prof. Sławomirem Brzoską warsztatów studenckich w Akademii Sztuk Pięknych, Bukareszt, Rumunia
- 2018 – Prowadzenie warsztatów plastycznych ze studentami w Hongkong Design Institute, towarzyszących wystawie pt: „Imaging Poland”, zorganizowanej przy współpracy Konsula Generalnego Polski w Hongkongu, HKDI, Hongkong

Pan dr Rafał Górczyński od lat związany jest licznymi z instytucjami kultury. Realizuje się tam jako twórca plastycznych aranżacji przestrzennych. To szczególnie w nich doskonale widać jego swobodę i inwencję twórczą. Potrafi on swobodnie operować w dużej przestrzeni wystawienniczej, uwzględniając konkretne warunki danego wnętrza i otoczenia. Potrafi je zmienić i dostosowywać do zgodnego z ogólnym celem i założeniem tematycznej ekspozycji. Jego realizacje charakteryzują się odwagą w posługiwaniu się kolorem i często silnym kontrastem światłocieniowym lub kiedy indziej bazują na walorowym zestawieniu barw. Z dużą łatwością operuje światłem, które często jest ważnym lub wręcz dominującym elementem w konstruowaniu sytuacji przestrzennych. W zależności od potrzeb jest w stanie wydobyć dramatyzm czy ekspresję kreowanej przestrzeni a kiedy indziej jej uporządkowany ład i porządek, ukazując wewnętrzną dynamikę eksponatów lub prezentowanych dzieł sztuki. To dziedzina aktywności twórczej, w której Górczyński uwidacznia swoje duże wycucie przestrzenne oraz umiejętność łączenia tematu wystawy z trafną formą samej ekspozycji. Jest on w stanie wydobyć nastrój i klimat, w której widz często porusza się jak w odrealnionej rzeczywistości, a która zawsze jest związana z merytorycznym przesłaniem idei całego przedsięwzięcia. Stwarza on spójną, czytelną i przekonującą całość, niezmiernie atrakcyjną wizualnie, poruszającą odbiorcę, jednocześnie intrygując go i zachęcając do uczestniczenia

w tym niecodziennym spektaklu. Jego aranżacje przestrzenne realizowane z zaangażowaniem i profesjonalizmem są często znaczącymi wydarzeniami kulturalnymi. Cieszą się dużą popularnością, oglądalnością i uznaniem zwiedzających, a również grona profesjonalistów. Przytoczę tu, te zrealizowane po roku 2011:

- 2011 – Projekt ekspozycji wystawy „Tożsamość. Fotografia w Kolekcji Grażyny Kulczyk”, Art. Station Foundation Stary Browar, Poznań
- 2012 – Projekt ekspozycji wystawy stałej „RZECZY MÓWIĄ. 100 lat zbiorów etnograficznych w Poznaniu”, Muzeum Narodowe w Poznaniu
- 2013 – Projekt ekspozycji wystawy „W służbie sacrum, muzyka i instrumentarium jasnogórskiej i poznańskiej kapeli w XVIII – wieku”, Muzeum Narodowe w Poznaniu
- 2015 – Projekt ekspozycji wystawy „Przemysł – Sztuka – Polityka”, Muzeum Narodowe w Poznaniu
- 2015 – Projekt ekspozycji wystawy „Nocny Poznań w blasku neonów”, Muzeum Narodowe w Poznaniu
- 2016 – Projekt ekspozycji wystawy „Imagines Medii Aevi”, Muzeum Narodowe w Poznaniu
- 2017 – Projekt ekspozycji wystawy „A-GEOMETRIA - Hans Arp i Polska”, Muzeum Narodowe w Poznaniu
- 2017 – Projekt ekspozycji wystawy „POP-Polska okładka Płyty”, Galeria Miejska ARSENAŁ w Poznaniu
- 2017 – Projekt ekspozycji „Seweryn Mielżyński (1804 – 1872)”, Muzeum Narodowe w Poznaniu
- 2017 – Projekt ekspozycji wystawy „Życie Sztuką. Gołuchów Izabeli Czartoryskiej”, Muzeum Narodowe w Poznaniu
- 2018 – Projekt ekspozycji „Sipińska sza la la, zabawa trwa, da da”, Muzeum Piosenki w Opolu
- 2018 – Projekt ekspozycji wystawy Joanny Rajkowskiej, Galeria „Skala” w Poznaniu
- 2018 – Projekt ekspozycji wystawy stałej w Muzeum Historii Miasta Poznania oddział Muzeum Narodowe w Poznaniu
- 2018 – Projekt ekspozycji wystawy „Imaging Poland”, Hongkong, Chiny

Warto podkreślić, że właśnie te bogate doświadczenia wystawiennicze dr Rafał Górczyński wykorzystuje w dydaktyce, pracując ze studentami na poznańskiej uczelni. Nie tylko poprzez samo zapoznanie się studentów z jego realizacjami przestrzennymi ale przede wszystkim ich uczestnictwo w zajęciach IX pracowni rzeźby a szczególnie przez prowadzony na uczelni samodzielnie przedmiot „Wystawiennictwo rzeźby. Rzeźba w odmiennych kontekstach przestrzennych”. Właśnie tu może dzielić się ze studentami swoją wiedzą i bogatym doświadczeniem, ukazując związki pomiędzy sztukami pięknymi a sztuką użytkową i im dedykowanymi przestrzeniami. Dr Górczyński daje studentom narzędzia, którymi w przyszłości będą mogli wzbogacić swoje twórcze kreacje. Łatwiej też, odnajdą się w życiu artystycznym i kulturalnym, w którym prezentacja własnej twórczości jest często kluczową formą promocji w sztuce.

Pan dr Rafał Górczyński od grudnia 2018 roku jest współzałożycielem i członkiem zarządu, powołanego wraz z Joanną Ficner i Stefanem Ficnerem „Stowarzyszenia Wielka 19”. Sama nazwa stowarzyszenia odnosi się do nieistniejącej już, prestiżowej poznańskiej galerii. Ukazywała ona i promowała nowe tendencje w sztuce oraz postawy poszukujących artystów z kraju i ze świata. Obecnie, powstałe stowarzyszenie jest związane ze sztuką, z jej kreowaniem i promocją; ma na celu wspieranie uzdolnionych artystów z terenów dawnych republik radzieckich jak np.: Ukrainy, Białorusi czy Mołdawii.

Nie sposób pominąć ogromnego zakresu działalności kuratorskiej dr Rafała Górczyńskiego. Skoncentruję się na okresie obejmującym lata od 2011 do 2019 roku. Aktywność ta dotyczy szerokiego spektrum współpracy z galeriami uczelnianymi i miejskimi a szczególnie wieloletniego prowadzenia uznanej Galerii „Rotunda” w Uniwersytecie Artystycznym w Poznaniu, której dr Górczyński był kuratorem i kierownikiem artystycznym. Galeria ta jest od lat liczącą się galerią sztuki nie tylko w poznańskim środowisku akademickim i artystycznym ale również w kraju i poza naszymi granicami. Wystawiało tu się wielu artystów i pedagogów naszej uczelni a także plejada uznanych twórców z innych środowisk akademickich, jak np.; warszawskiego, gdańskiego czy krakowskiego. Prezentowało w niej swoje prace wielu wybitnych i rozpoznawalnych na świecie twórców, jak chociażby Magdalena Abakanowicz, Koji Kamoji czy Mirosław Bałka. Górczyński, będąc kuratorem, budował dobre tradycje i wizerunek galerii „Rotunda”, w realizowanym programie prezentował otwartość i różnorodność konwencji twórczych. Wśród trzydziestu sześciu zorganizowanych wystaw, jakie miały miejsce w galerii, pojawiali się artyści reprezentujący różne pokolenia, opcje artystyczne i dyscypliny – twórcy tak już uznani oraz ci, o których zapewne usłyszymy. Niejednokrotnie były to znaczące wydarzenia artystyczne, cieszące się zawsze dużym zainteresowaniem społeczności. Wielokrotnie towarzyszyły temu spotkania autorskie przybliżające indywidualność artysty, ukazując jego drogą twórczą lub wybrane aspekty jego sztuki. Wydarzenia te pełniły również bardzo ważną funkcję dydaktyczną i charakteryzowała je duża frekwencją studentów. Taką też misyjną rolę pełniła galeria znajdująca się w murach uczelni artystycznej. Wśród wielu wystawiających tam artystów znalazły się również takie nazwiska jak: Tadeusz Kulisiewicz, Magdalena Abakanowicz, Andrzej Mitan, Andrzej Szarek, Jerzy Fober, Paweł Nowak, Ryszard Ługowski, Jerzy Nowakowski, Jan Świtka czy Grzegorz Rogala.

Pan dr Rafał Górczyński pełnił też wielokrotnie funkcję kuratora wystaw, organizowanych w galeriach tak macierzystej uczelni jak też poza nią. Warto podkreślić, iż był to okres wzmożonej współpracy kulturalnej z innymi uczelniami Poznania. Pojawiło się wtedy wiele miejsc i galerii prezentujących dokonania twórcze artystów i pedagogów związanych z UAP. Niejednokrotnie były to projekty ogólnopolskie a także międzynarodowe z udziałem zaproszonych twórców z kraju i z zagranicy. Wystarczy przytoczyć tu siedem wystaw z cyklu „KOLEKCJA” w Galerii „Akademickiej” na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Były to duże przedsięwzięcia a w każdym z nich uczestniczyło około czterdziestu artystów, prezentujących po kilka prac. Dr Rafał Górczyński był projektantem aranżacji przestrzennych i kuratorem kilku z nich. Współpracował także w ramach prowadzonego przez lata projektu „Kolekcja UAP”, będąc aktywnym członkiem Zespołu Doradczego Kolekcji UAP. Realizował wystawę znanego artysty i naukowca Wally Gilberta w Galerii „Politycznej” na Wydziale Nauk Społecznych i Dziennikarstwa UAM w Poznaniu, będącej kolejnym miejscem sztuki powołanym w ramach poznańskiej współpracy akademickiej. W Centrum dydaktycznym Wydziału Fizyki UAM w Poznaniu w 2013 roku, została zorganizowana duża międzynarodowa wystawa rzeźby pt.; „Kształty przestrzeni”. Powstała ona z udziałem dr Rafała Górczyńskiego oraz przy jego wydatnym zaangażowaniu w zakresie ekspozycji i aranżacji całości. W tym czasie była to jedna z ważniejszych prezentacji sztuki w Polsce, ukazująca aktualny przegląd współczesnej rzeźby. W 2018 roku dr Rafał Górczyński razem z prof. Grzegorzem Klamaniem był kuratorem wystawy pt.: „WYSPA 3.0 Uporczywy performatyw”, mającej miejsce w Galerii „Słodownia” w poznańskim Starym Browarze.

Warto przywołać tu jeszcze jedną wystawę z roku 2019 pod tytułem „Rzeźba Przeszłość Teraźniejszość Przyszłość”, zorganizowaną w Interdyscyplinarnym Centrum Historii Miasta Poznania „Brama Poznania”. Kuratorami wystawy byli: prof. dr hab. Wiesław Koronowski, prof. dr Janusz Bałdyga i dr Rafał Górczyński. Była to ważna, jubileuszowa wystawa dla uczelni a szczególnie dla obecnego Wydziału Rzeźby UAP oraz całego poznańskiego środowiska rzeźbiarskiego. Związana była z uczczeniem 100-lecia istnienia Wydziału Rzeźby oraz obchodami stulecia Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu.

Pan dr Rafał Górczyński prócz pełnionych ról organizatora, dydaktyka oraz pedagoga jest także aktywnym i poszukującym twórcą. Jego zainteresowania oscylują wokół refleksji o współczesnej kondycji człowieka, jego dzieła i przestrzeni w której skutecznie koegzystują. Jest również artystą związanym z naturą, czerpie z niej inspirację, prowadzi z nią specyficzny dialog. Darzy ją pokorą i respektem, odnajdując w niej źródła zasadniczych kwestii dotyczących podejmowanych zagadnień. Jest ważnym elementem poznania otaczającej rzeczywistości i refleksji nad nią. Natura dla niego ma konkretny wymiar – jest dla niego wymierną potrzebą odnoszenia się do znalezienia w niej własnego miejsca. W swej sztuce Górczyński wplata fragmenty życia, konfrontuje je z własnymi wyobrażeniami, próbuje określić ich punkty styku lub znaleźć wspólną płaszczyznę. W jego realizacjach pojawiają się często zaskakujące kontrasty, dzięki którym silniej wybrzmiewają zainteresowania autora. Pojawiają się tam idee, które zwykle są dla nas oczywiste a tak często o nich zapominamy. Ukazują się problemy, których nie zauważamy lub wprost nie chcemy ich widzieć. Wyłania się natura człowieka z jego skomplikowaną i przewrotną strukturą. Rafał Górczyński uwrażliwia nas na obecnie istniejącą rzeczywistość, próbuje zrozumieć mechanizmy funkcjonujące w dzisiejszym świecie. Odwołuje się do natury poprzez pryzmat dnia dzisiejszego i nadchodzącej przyszłości. Stawia pytania dotyczące kierunków naszego rozwoju oraz zamierzeń dalszej ludzkiej aktywności. Swoją sztuką budzi niepokój o zasadność i cel wysiłków ludzkich, skierowanych na pozorną poprawę bytu oraz zapewnienie sobie wyższych standardów życia bez względu na koszt, jakim jest to osiągnięte. Zwraca naszą uwagę na to, co po drodze gubimy i często tracimy bezpowrotnie. Pojawia się tu również ekologia, która jest stałym motywem dyskretnie przewijającym się w jego twórczości. Realizacje artysty są często efemeryczne, odnoszą się do miejsca a ich główną domeną jest wzmocnienie przekazu idei autora, ogólnego kontekstu z pewną subtelną ulotnością. Tym samym Górczyński porusza ważne oraz ponadczasowe problemy, jakimi się jako artysta interesuje i jakie towarzyszą obecnie nam współczesnym.

Jego realizacja w galerii „AT” z roku 2012, zatytułowana „Tanato”, dotyka właśnie tych problemów. Według autora motywem przewodnim jest tu lęk przed śmiercią. Jednakże dostrzeżemy tu dodatkowo o wiele więcej kontekstów związanych nie tylko z człowiekiem, jego obawami czy rolą jaką pełni obecnie. Ukazany został również nasz stosunek do szeroko pojmowanej natury. Na jednej ze ścian galerii, spotykamy się z pojedynczym rogiem jelenia przymocowanym do ściany. Pojawia się więc szeroki obszar skojarzeń oraz odniesień o zasięgu nieomalże globalnym. Jest związany już nie tylko z naszym stosunkiem do zwierząt ale wymownie dotyka również takich pojęć jak tolerancja, moralność, przemijanie a w końcu poszanowanie drugiej istoty. Oświetlenie samotnego rogu w taki sposób że rzuca on cień na ścianę, potęguje dramatyzm artystycznego wyrazu i buduje sugestywność samego przekazu. Ten ulotny cień jak zjawia, próbuje wskrzesić pierwotne poroże. Daje pozory utraconej całości. Odwołuje się do zwierzęcia, oraz bytu którego już niema, próbuje scalić lub odtworzyć to co już nie istnieje. Czyżby to była próba przypomnienia i przywrócenia czasu, który minął, faktów, które uleciały? Nasuwają się jeszcze dodatkowe skojarzenia, te związane z trofeum myśliwskim wieszonym na ścianie. Ukazuje problem stosunku i podejścia

człowieka do natury oraz sposobu jej traktowania. Praca zmusza do krytycznej refleksji ukazując inną odsłonę ludzkiego oblicza gdy skalp jelenia staje się trofeum a odstrzał zwierzyny i dekoracyjne preparowanie skór wprawia w zachwyt. Ekspozycja głów, poroży czy wypreparowanych, często całych egzotycznych zwierząt, wyraża stosunek do natury, sprowadzając ją często do bibelotu, gadżetu i czystej dekoracji. Górczyński w swojej oszczędnej w formie pracy, ukazuje złożoną naturę człowieka a widz, stojący przed pustą białą ścianą z samotnym fragmentem poroża ulega dramatyzmowi i sugestywnej sile przedstawienia. W tym samym miejscu w galerii Górczyński ustawił w kręgu, pionowe sosnowe pnie. Wspierają one sufit jak stemple strop kopalni. Za tym wymownym aktem, kryje się szeroko rozumiana działalność ludzka. Postrzegamy ją w postaci arealów pól, upraw leśnych wraz z odwiecznym wysiłkiem rzeszy budowniczych, wznoszących i zapewniających sobie oraz swoim bliskim schronienie i bezpieczeństwo. Związana jest też z naszą odwieczną penetracją ziemi, z jej przeszukiwaniem i wydarciem naturze jej skarbów. Artysta zwraca naszą uwagę na przestrzeń pomiędzy dołem a górą. Pnie drzewa łączą i wspierają podłogę i sufit jak niebo z ziemią, po to by stworzyć dla człowieka przestrzeń do życia. W tej pracy bale są nadpalone, jednakże jest to niezmiernie zastanawiające nadpalenie, ponieważ ich końce są całe i nienaruszone ogniem. Zastanawia i intryguje widza – powoduje odczucie, powiew lekkiego niepokoju przed nieznanym czy tajemniczym kataklizmem lub żywiołem. Wytrąca to nas z pewności siebie i pobudza naszą wyobraźnię. Górczyński konstruuje tu niemalże architekturę, która odnosi się nie tylko do miejsca galerii ale do szerszej aktywności ludzkiej. Realizacja jest czytelną wypowiedzią i refleksją nad obecnym miejscem i kondycją natury z jej odwiecznym rytmem w dzisiejszym, ujarzmionym przez człowieka świecie.

Zasygnalizowane w tej pracy problemy, możemy zauważyć w dalszej twórczości Rafała Górczyńskiego. Motyw koła czy użycie elementów zaczerpniętych wprost z natury jest często występującym motywem w jego realizacjach. Występuje też w jego następnej pracy, zatytułowanej „Gry nielogiczne”, w których artysta wykorzystał przecięty plaster pnia drzewa. Wysychające drewno popękało, ukazując liczne zmarszczki, spękania i szczeliny. Pojawiła się dekoracyjność usłojenia i przebarwień. Mamy tu do czynienia z rzeczywistą właściwością gry, jaką jest domino. Klocki domina ustawione są na drewnie pionowo w symboliczne koło. Wygląda to tak jak oglądana z góry makieta osiedla mieszkaniowego, składającego się z wysokościowców. Część klocków leży przewrócona jak w przysłowiowej zasadzie-efekcie domina, natomiast pozostałe stoją nadal. Jest to zasługa pęknięcia, które tak jak w naturze występujące ruchy tektoniczne, zburzyło połowę układu a jednocześnie ta sama szczelina ochroniła jego drugą część. To miniaturowe Stonehenge ukazuje nam moc natury, która zawsze była inspiracją i księgą mądrości, będąc jednocześnie nieodgadnioną tajemnicą, magią oraz naszym codziennym wsparciem. Także dziś nie jesteśmy wolni od potęgi i sił natury, które dotykają nas i napawają lękiem, przypominając nam nasze w niej miejsce.

W kolejnej pracy Rafała Górczyńskiego zatytułowanej „Ikebana” z 2015 roku, prezentowanej w berlińskiej galerii „Copyright”, ponownie spotykamy się z motywem koła i nawiązaniem do natury. To rozbudowana instalacja przestrzenna, połączona z działaniem performatywnym. Występuje tu między innymi wykreowane sytuacjami przestrzennymi koło, utworzone z zielonych gałązek dębu ‘wbitych’ w pionową ścianę. Przeprowadzają one płaszczyznę, powtarzając po drugiej stronie motyw koła powstałego z końcówek bezlistnych gałązek. Mamy tu do czynienia z awersem i rewersem – z namiastką natury, drzewa, klombu bądź specyficznego bukietu oraz z kręgiem nagich gałęzi po drugiej stronie. Praca ponownie dotyka obszaru działań człowieka i jego poczynań w stosunku do natury. W wydźwięk tej realizacji, tak oszczędnej w swoim wyrazie oraz nie pozbawionej uroku, wkrada się nuta fałszu i niepokoju. Jakiś podskórny dramatyzm przenika tę pracę. Czyż nie ma tu czegoś

okrutnego jak w tytułowej ikebanie. Może to wywołane skojarzenia z łamaniem praw natury, służącej często tak niewinnej przyjemności jak na przykład ustawienia bukietu w wazonie. Albo może z bonsai, gdzie okalecza się precyzyjnie i z rozmysłem rośliny, przycina korzenie czy liście, robi nacięcia aby blizny na korze ładnie wyglądały. Czyż nie ma tu odwołań do upraw i instrumentalnego traktowania roślin a tym samym natury. Przypomina mi się cykl prac Jana Gryki, który pokrywał pięknymi, barwnymi kobiercami kwiatów ściany galerii, fragmenty budowli czy zaniedbane miejskie zaułki. Na pozór piękne, estetyczne, barwne, kwietne, dywany, budziły zainteresowanie i uśmiech oglądających. Jednakże po chwili ten uśmiech zniknął, ponieważ przekonujemy się że są to sztuczne, plastikowe kwiaty. Ujawniając się, prawda wzbudza odmienną odbioru kreowanej uprzednio przez artystę sytuacji. Prace Gryki i Górczyńskiego zahaczają o jakiś wspólny obszar, poruszają nas do podobnej refleksji.

Odmiernym artystycznym wystąpieniem Rafała Górczyńskiego jest jego wystawa „Błąd” z roku 2015, prezentowana w poznańskiej Galerii „AT”. Spotykamy się tu z przedmiotami, które znamy i które nas otaczają. Wielokrotnie się o nie otarliśmy, są towarzyszącymi nam powszechnie. Nastąpiło tu jednak pewne przesunięcie, ich odbiór jest inny niż ten poznany już uprzednio we wcześniejszych realizacjach artysty, powodując tym zwrócenie naszej uwagi na coś co umyka powszechnej percepcji. Wywołuje u widza wątpliwość, że nie do końca jest tu tak jak być powinno. Duży włączony i działający monitor nie emituje niczego, oprócz jasnej poświaty. Możemy go zlekceważyć i minąć go obojętnie. Jednakże uważny widz dostrzeże nikłe, ledwo widoczne błędy w postaci martwych pikseli. Pozornie one nie przeszkadzają, nie zauważamy ich w trakcie użytkowania ale one są, czyniąc to urządzenie wadliwym. Trochę tak jak z wirusem, nie widzimy go lecz jesteśmy świadomi zagrożenia. Pojawia się niepokój i obawa wobec drobnych błędów, których nie dostrzegamy, ale które mogą dać znać o sobie. Podobnie się ma rzecz z kolejnymi obiektami. Niejasna sytuacja się nasila i pogłębia niepokój, wyostrowając naszą uwagę na drobne uchybienia i niedociągnięcia istniejące w naszym otoczeniu. Zaskakującym jest również, że występują one tak często i to w tak różnych sferach naszego życia. Uświadamiamy sobie, że jesteśmy nimi otoczeni, często nie zdając sobie z tego sprawy. Zaczynamy zwracać uwagę już nie tylko na same mankamenty obiektów lecz na ogół sytuacji, które doprowadziły do ich powstania. Te często tak współczesne i zawansowane wytwory rąk ludzkich są wadliwe i to już od samego początku. Rodzi to w nas refleksję, że być może to, co nas wyróżnia spośród ogółu może stanowić rodzaj swoistego, indywidualnego ‘błędu’. Może ten właśnie wątek jest motywem przewijającym się oraz łączącym kreowane realizacje przestrzenne artysty.

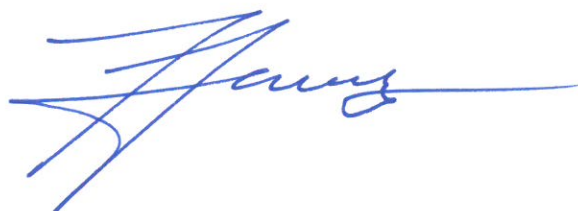
Rafał Górczyński świadomie osadza swoje prace w konkretnej przestrzeni, nawiązując kontakt z otoczeniem oraz łączy je w jedną całość w sferze wizualnej i znaczeniowej. Sugestywność jego realizacji jest po części spowodowana trafnością wycucia i wpisania się w miejsce, dzięki czemu buduje się twórcze napięcie oraz specyficzna energia. Kontekst miejsca jest wprzęgnięty w wyraz i wymowę prac oraz ich wewnętrzny przekaz. Dotyczy to jednaj z ostatnich prac artysty pod tytułem „Cisza-gra z natury” z 2019 roku. W niej to, możemy odnaleźć wiele charakterystycznych elementów występujących w całej twórczości artysty a także ‘wyczytać’ jego personalne postrzeganie natury i otaczającej rzeczywistości.

Rozprawa habilitacyjna dr Rafała Górczyńskiego jest ściśle związana z jego działalnością artystyczną oraz refleksją towarzyszącą twórcy. Autor ukazuje główne obszary swoich zainteresowań, przybliża ich problematykę, uzupełniając to przykładami własnych dokonań twórczych. Swoje wywody opiera na wybranych pracach oraz ilustruje je realizacjami przestrzennymi. Uwypukla ważne dla artysty aspekty, które przewijają się w jego sztuce.

Zawiera w niej istotne problemy, ważne nie tylko dla niego samego albowiem mając charakter uniwersalny, dotyczą one każdego z nas. Wpływają tym samym w różny sposób na nasze życie i postrzeganie otaczającej rzeczywistości. Tak jak w dziele habilitacyjnym pod tytułem „Naświatlacz – niekoniecznie obiekt”, w którym światło dominuje i gdzie pełni nadrzędną funkcję, Górczyński ukazuje jego rolę oraz skutek jaki ono-swiatło wywołuje. Światło determinuje sposoby ludzkich zachowań oraz ich wzajemnych relacji. Daje życie, każdej istocie na ziemi, umożliwia nam normalne funkcjonowanie a także samorealizację na niezliczonych polach ludzkiej aktywności. Światło jest cennym dobrem oraz immanentnym elementem natury i wartością w swej symbolice, wymowie i bogactwie znaczeń.

Twórczość Rafała Górczyńskiego jest konsekwentna. Artysta prowadzi nieustający dialog z naturą, otaczającą go rzeczywistością i z samym sobą. Ukazuje w swojej sztuce postrzeganą rzeczywistość i wskazuje to, co ważne jest dla niego a uniwersalne dla nas. Porusza problemy istotne, aktualne i ważne dla współczesnego człowieka. Wypowiada się komunikatywnie, konstruuje realizacje i przekazy we własnym języku twórczym, w których wiele wątków ideowych i wizualnych, spleta się w spójną i przekonującą całość.

Pozytywnie oceniam jakość zaprezentowanych osiągnięć artystycznych, działalności dydaktycznej, organizacyjnej oraz rozprawy habilitacyjnej Pana dr Rafała Górczyńskiego. Pozwala mi to wyrazić przekonanie o posiadaniu przez wyżej wymienionego odpowiednich kwalifikacji i przedkładając moją recenzję na Wydziale Rzeźby Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu wnioskować o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuk plastycznych, w dyscyplinie artystycznej - sztuki piękne.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Janusz', with a long horizontal line extending to the right.